

חילחלת הנצחיות שוב רבין

לצבא. הגישושים ההדדיים הנחילו אכזריות לשני הצדדים. ואז החל המאבק. מצד אחד ניסה רבין ליצור לעצמו ראשי-הגשר. מנגד התאמצו פרס ומוטה להרסו. מיתקפת-הנגד המורענת שלהם החלה בהפגזה באמצעות מארזים ראשיים בעתונות. מודרכים עליידי נציגי ונייטד-פרס, שטענו כי אסור למנות את אריק כיועץ בשל ידיעותיו הפוליטיות. להרעשה הכבדה נוספה הפגזה מרגי-מות. בדמות ידיעות שטענו כי רבין אינו יכול למנות לעצמו יועץ לענייני-ביטחון כיוון שיש לו כבר כזה — שר הביטחון הגיב על כך רבין: „אם הפרס מותר להחזיק שישה יועצים, מותר לי להחזיק יועץ אחד. המצב הוא בכל זאת 6:1 לטובתו.“

אחר-כך החלה ההתקפה החזיתית. בי אמצעות ידיעות מחוגי משרד הביטחון שי סיפרו כי אריק יאלץ לוותר על מינוי החירום שלו בצה"ל, אם ימונה כיועץ. ידיעות אלה הודלפו משום שהיה ברור כבר שהתנאי האולטימטיבי היחיד שהציב אריק בקשר למינוי היה, שלא ישלל ממנו מינוי החירום במילואים. רבין פסל ניומוק זה: „אפשר להיות יועץ עד מילחמה — ובמלחמה להילחם.“

בינתיים התקדם השיריון מהאגפים. הי טנק הכבד ביותר היתה גולדה מאיר. שי הראתה לפתע סימני-חיים כדי למנוע את

האמינו שגם רבין ינהג כמו אביו של הרשלה.

ב עור הרמטכ"ל מתנגד אולטימטיבי בית להענקת מינוי לאריק, שיחק פרס מישחק כפול ומשולש. מצד אחד לא עשה כל מאמץ אמיתי למען אריק. אולם כדי לצאת ידי חובה פנה מדי פעם אל מוטה בניסיון לשכנעו לקבל את אריק לצה"ל. „הוא פשוט רצה להכין לעצמו את האליבי לוועדת אגרנט הבאה“, טענו כמה ממקור רביו. מוטה מצידו הזהיר כי אם יכפו עליו את אריק יסקול התפתרות. „כל זמן שאני רמטכ"ל אריק לא יחזור לצבא!“ הצהיר בביטחון.

באותו זמן השלים אריק את קציר תבואות הקיץ בחווה שלו. והתכונן לזריעת תבואות החורף. הוא היה עומד בין ערימות האבטיחים של החווה ומלגלג: „אני הנהנה להיות בין האבטיחים ולא להיתקל בכמה אישי-ציבור שנושאים את האבטיחים האלה בתור ראש.“

לפני שבועיים סוכם בין רבין לבין אריק כי האחרון ימונה ליועץ לענייני-ביטחון לאומי לראשי-הממשלה. על המינוי עמדו להכריז יחד עם ההכרזה על מינויו של האלוף (מיל.) רחבעם („גאנדי“) זאבי, כי יועץ ראשי-הממשלה לענייני-מודיעין. מסיבות השמורות עימו לא התלהב אריק מהרעיון וביקש לדחות את ההודעה.

שבוע אחר-כך שוב גילה רבין היסוסים. התגובה השלילית בה זכה מינויו של גאנדי, הדאיגה והרתיעה אותו. שוב עשה מאמץ להחזיר את אריק לצה"ל ושוב נתקל בסירוב מוחלט.

רבין נתן לפרס ארכה של שבוע ליהלחם: אם לא יחזור אריק לצה"ל, הוא ימונה כיועץ לענייני-ביטחון. בעוד פרס מתלבט איך למסור את הודעתו השלילית הבאה לרבין, החל מיכצע „שטרונגול“ — שנועד למנות את אריק ליועץ על אפם וחמתם של פרס. מוטה ושל כל המתנגדים לו בממשלה.

הידיעה על המינוי דלפה החוצה כבר ביום השלישי בשבוע שעבר. הצנזורה לא יכלה לעכב את פירסום הידיעה. או לממשדרו של רבין הופעלו לחצים על עורכי על המשמר לעכב את הפירסום, מתוך חשש מוצדק שהוא יגרום לסערת רוחות. אבל ביום השישי שעבר פורסמו הי דברים בו ומנית, בעל המשמר ובשידורי ישראל. פרס ומוטה של האמינו למישמע אונזינם ולמראה עיניהם. הידיעה נראתה להם כבדיחת אחד באפריל.

מאותו רגע החל מחול שדים שנמשך 72 שעות. בדיעבד הסתבר שפיצוצה הי מוקדם של הידיעה על כוונות רבין, סייע לו לממשן.

חחילה נעשה ניסיון לחפש את מדליף הידיעה, במטרה להוכיח לרבין כי בי מחיצתו הקרובה יש כאלה המתנכלים לו. אולם עד מהרה היה צורך להתמודד עם הבעיה עצמה. כל צד שלח שליחים לצד השני. פרס ומוטה ביקשו לגשש אם אומנם מינוי וגמור עם רבין למנות את אריק כיועצו. רבין ניסה לגשש אם אחרי הפירסום ניתן עוד לשנות את החלטת השניים, ולהחזיר בכל זאת את אריק

הצבאית שלו עמדה בפני סיומה. היו לו אויבים ויריבים בכל זרועות צה"ל. נק רבין, שהבחין כבר אז בכישרונותיו הי צבאיים, העז למנות אותו כראש מטה פיר קוד-צפון, שהוא היה אלופו.

היצרים, המשטמה, החשבונות האישיים והקינאה, שיחקו לפיכך תפקיד מרכזי בכוונה לשבץ את אריק בתפקיד ביטחוני כלשהו. הבחינה האובייקטיבית של הער-כת תכונות האיש לפי חשיבותו לצה"ל ולביטחון המדינה, מילאה רק תפקיד מיש-ני. רבין היה חייב להתחשב במצב זה בבואו להציע תפקיד לאריק.

חחילה הציע רבין לאריק למנותו כיועצו לענייני-מודיעין. אריק סרב. הוא אינו רואה את עצמו כבקיץ בתחום הזה. אומנם בשעתו, כשהיה עדיין סרן, כיהן תקופה מסוימת כקצין-מודיעין. או גם הדהים את מפקדיו כשנשאל בשאלון לגבי שאיפות הקידום שלו וכתב כי הוא שואף להגיע לתפקיד ראש אמן. אבל מאז נטש את היומרות בתחום זה.

כתוצאה מרחיית התפקיד המוצע, ניסה רבין שוב לשכנע את פרס וגור לתת לאריק תפקיד בצה"ל. הוא עשה זאת בפיתויים ואיומים. „אם לא תחזירו אותו לצבא“, אמר להם רבין באחת הפגישות, „אמנה אותו כיועץ לענייני-ביטחון.“ פרס ומוטה לא התרשמו מהאיוס. הם

בשירות המילואים בצה"ל, הוא לא פסק ממאמציו לחזור לשירות-קבע בצבא. היו לו שורות שירות בנושא זה עם ראשי הממשלה ושר הביטחון. שניהם הסכימו עימו המיד, כי לאור מצבה הביטחוני של המדינה, חיוני להחזירו לצה"ל. „אתה צודק! אתה צודק!“ אמרו לו שניהם ולא עשו דבר כדי לכפות את דעתם על הרמטכ"ל, רב-אלוף מוטה גור, שהתנגד להחזרתו של אריק לצה"ל.

מוטה יכול היה להיתפס כל הזמן ל-נימוק שנגד אריק עדיין נשארו תלויות ועומדות האשמות חמורות בקשר להת-נהגותו במהלך מלחמת יום-הכיפורים. באה ועדת-אגרנט והפריכה את כל האשמות אחת לאחת. המחסום הפורמאלי שעמד בפני רבין, שרצה להחזיר את אריק ל-צה"ל, נפל.

בבוקר שלמחרת פירסום מסקנות הווע-דה, שטיהרו את אריק מכל אשמה ו-הצדיקו את פעולותיו, טילפן רבין לאריק והזמין למיפגש בו ידונו על התפקידים שיוכל למלא. זה היה לפני חודשיים-מאז ועד סוף השבוע שעבר לא פסקו הפגישות והמגעים, בהם גובשה הגדרת התפקיד הביטחוני המיוחד לו וסמכויותיו. המגעים נשמרו סודו מלו, מפני שהיה ברור שברגע שיוודע הדבר, יתלכדו כל מתנגדיו של אריק למנוע את המינוי.

יצחק רבין ידע שבנושא זה הוא עומד להילחם את מלחמת העצמאות הראשונה שלו כראשי-ממשלה. לנתק עצמו מה-אפוסרוסות והתלות בחבריו בממשלה ול-מיפלגה ולקבל בפעם הראשונה החלטה שהיא שלו בלבד.

לא רק הרמטכ"ל התנגד להענקת מינוי רשמי כלשהו לאריק, בממשלה עצמה הת-ארגנה אופוזיציה, שכללה את שרי מפי-ם את יגאל אלון, שמעון פרס ותיים ברילב, שמינוי רשמי פעיל לאריק היה עבורם בבחינת הכנסת צלם להילח.

ההתנגדות לאריק אינה נובעת רק בשל ידיעותיו הפוליטיות והתנהגותו בעבר. לא מעט אינה אישית מעורבת בהתייחסות כלפי האיש ששמו הולך לפניו כמי שאיי-נו שם מחסום לפיו ונהוג להטיח דברים בוטים בפוצו. יגאל אלון, למשל, הפך ריב קיצוני לאריק, מאז גונבה לאוזניו השמועה שאריק נהג לכנותו בעבר בתואר „הגולם“. לשמעון פרס עצמו יש חשבון עזר כמנכ"ל משרד הביטחון, היו לי חיי כוכים חריפים עם אריק, שהיה או קני צעיר. במשך שנים הם לא דיברו זה עם זה. רק אחרי שבנו של אריק נהרג מי פליט-כדור מרובה בו שיחק, אחרי מיל-המת ששתייהמים, נערכה סולחה בין הי שניים. פרס בא אל ביתו של אריק לבי-קור תנחומים, לפני שהשלימו, הספיק עוד אריק לפרוץ בפניו את כל המיטען שהצ-טבר בו כלפיו.

לעומת זאת, היו היחסים האישיים בין אריק ורבין תקינים, למרות שגם הם נח-לקו לא פעם בדיועותיהם. אריק לא שח-לרבין את העונדה שבשנת 1963, היה זה הוא שהוציא אותו מ-המקרה בצה"ל. אריק נחשב אז כקצין סורר שהקאריירה

גור

מינוי איש הצבא השנוא עליה ביותר, מילבד משה דיין, (בחודשיים האחרונים טיפחה גולדה איבה עזה כלפי דיין, אותו היא מאשימה באחריות להדחתה) גולדה לא פנתה ישירות לרבין. אולם מי שפגה בשמה היה השר חיים ברילב, שנפגע אולי יותר מכל אחד אחר מהי פרשה. לגביו היה המינוי לא רק בבחינת הפתעה מוחלטת, אלא גם עלבון. איש לא דיבר איתו על העניין. רבין לא התייעץ בו והוא היה בין אלה שגילו את כוונותיו של רבין מתוך קריאה בעתון.

כאורה נראה היה כי פעולת הי ריכון והכיתור על יצחק רבין תישא פירות. אלא שבנתיים אירעו שני דברים. עד ליום השישי בשבוע שעבר היה אריק פאסיבי במערכה. עד אז העדיף לחזור (המשך בעמוד 41)

פרס

למדו להכיר כבר את רבין בתפקיד ראשי-הממשלה, כאדם המיחקה לקבל החלטות. הם לא העריכו נכונה עד כמה חשוב היה לרבין לראות את אריק במדי צה"ל. כי למרות כל ההכרות האופטימיות חושש רבין שמצבו של עדין לא ינוי מזהיר נוכח המיבזנים הקרובים המצפים לו. לדעתו, נוסף לזאת הוא רוצה גם להכין מומעד לתפקיד הרמטכ"ל הבא. הוא הגיע למס-קנה כי אריק הורחק מהצבא מבלי שתהיה עילה מספקת לוותר על כישורו צבאי כמהו, ואין כל סיבה שלא יהיה זה הוא שיריש את מוטה.

כיום ברור לחלוטין שפרס ומוטה התיי-חסו לאזהרותיו של רבין כמו לאיומו של הרשלה בבדיחה על הפונדקאי שסרב להאכל אותו. הרשלה איים אז כי אם לא יקבל אוכל יעשה מה שעשה אביו. כשנשאל מה עשה האב, השיב: „הוא הלך לישון בלי לאכול.“ פרס ומוטה

איוולת גמורה היא להניח שי-עצותיו הצבאיות לא תהיינה כפוי-פות ומשועבדות לתפיסת אלה. אם יש ביכיד תוכן כפישהו למי-נוי זה, ואם ביכיד מתכוון רבין להיוועץ ביועץ החדש שלו, הרי יש במינוי תווה גדולה נוספת של מישמר-ירבון לעבר הימין הלאומני.

היא מאמתת דיעה הנפוצה בצמרת הי מימסד, שרבין הסיק כי קיומו הפוליטי ופופולריותו תלויים בתווה מתמדת ימינה, מאחר שהאופוזיציה הלאומנית היא חז-קה, ואילו האופוזיציה היונית היא מרוי-סקה, עלובה וכימעט מגוחכת. רבין לא מינה את אריק שרון כאחד מיועציו הביטחוניים. הוא לא הקים צוות של שניים-שלושה יועצים, כדי לאון את

של איסטראטגיה-רבתי, הערכת-מצב וגיי-בוש הצעות לפעולה. **אולם העוקץ האמיתי של מינוי זה אינו בתחום הצבאי, אלא הי מדיני.**

תהיה זו תמימות עילאית להאמין שני-תן להפריד בין הצד המדיני לבין הצד הצבאי של החלטות במישור האיסטרא-טגיה-רבתי, כי במישור זה נפגשים ומשי-תלבים השיקולים המדיניים והצבאיים. אף במישור האיסטראטגיה והטאקטיקה, קשה להפריד בין שני אספקטים אלה. אריק שרון הוא בעל גישה מדינית ברור-רה, חדה וקיצונית. הוא מאמין בסיפוח כל חלקי ארץ-ישראל השלמה. זוהי אבך היסוד של כל תפיסותיו, ובגללה עבר לי-ימין והקים את הליכוד.

מחשבה צבאית והערכה צבאית, כפי שי-קרה ערב מלחמת יום-הכיפורים. אין ספק שאריק שרון הוא הוגה-ידיעות צבאי מקור-רי, בלתי-שיגרת, שצדק ברכות מדיעו-תיו הצבאיות בעבר (אם כי לא בכולן). **אם אכן יהיה יצחק רבין מוכן וממוגז לקבל עצות, בודאי טוב שיהיו מונחתו על שוחנהו בצד הצעותיו וחוות-ידיעותו של הי רמטכ"ל, גם הצעות וחוות-ידיעות של מומחה אחר, בעל גישה שונה. האזר רגע שקרה ערב יום-הכיפורי-ריב, זה יכול להיות שיפור חשוב, ואפילו מכריע, כמצבים מסוימים.** ברור שמינוי זה אינו תחליף אמיתי לחקמת מועצה לביטחון לאומי או מנגנון דומה, העוסק על בסיס שיטתי בתיכנון

המגמות. הוא לא מינה כיועץ את ישראל טל, שאינו נופל מאריק מבחינת כושרו ורמתו. אך היודע בשל תפיסותיו היוניות האחריות. **המגמה הפלדית, כפי שהיא נראית לאור המינוי: ממשת-ישראל אינה פינה לעבר איסטראטגיה שי-שיום.** ייתכן, כמובן, כי אריק עצמו יעבור בתפקידו החדש, תהליך של מיתון. יכול להיות שרבין מקווה לכך, ושהוא רוצה למשוך את אריק לעבר מיפלגת-העבודה ועמדות פחות גיציות. כך או כך — מינוי השבוע מבטיח להיות החוליה הראשונה בשרשרת של הפתעות.